

DRAMA LİDERİ OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETMENİ

Ömer Tuğrul KARA

Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi bölümü, Adana

İlk Kayıt Tarihi: 18.07.2013

Yayına Kabul Tarihi: 11.09.2013

Özet

Türkçe dersi öncelikle bilgiyi değil beceriyi ön planda tutar. Beceri boyutlu bir dersin ezbere dayalı, öğretmenin merkez olduğu bir eğitim yaklaşımıyla verilmesi kabul edilemez. Bu açıdan çağdaş eğitim yöntemlerinden dramanın kullanılması önemlidir. Drama yönteminin uygulandığı Türkçe derslerinde öğrenciler temel dil becerilerini, yaratıcılık ve hayal güçlerini daha iyi kullanabilmektedirler. Bu nedenle Türkçe öğretmenin drama lideri olması ve bu alanda uygulama yapabilmesi için kendi bölümüyle ilgili temel bilgileri, drama yöntemini bilmesi ve etkinlikleriyle ilgili yeterli donanımına sahip olması gerekir. Türkçe derslerinde kullanılan ortamların ve kaynakların drama liderliği yapmak için uygun koşullar taşımadığı, Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde dramayla ilgili yeterli eğitimin verilmediği bilinmektedir. Ancak tüm bu eksikliklere rağmen Türkçe öğretmenleri kendilerini drama liderliği konusunda yetiştirir ve mevcut sorunların üzerine cesaretle giderlerse Türkçe derslerinde drama etkinliklerini başarılı bir şekilde uygulayabileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, drama, lider, yöntem

TURKISH TEACHER AS A DRAMA LEADER

Abstract

Turkish lesson initially focuses on skill not knowledge. A lesson based on skills are not supposed to be taught in a way that the teaching is practiced by memorizing and is regarded the basis of education. In this aspect, the usage of drama which is one of the modern educational methods is very vital. In Turkish lessons in which drama methods are applied, pupils can use their basic language skills, creative and imaginative powers better. Therefore, a Turkish teacher must have adequate background concerning to drama activities and know drama methods and basic drama information in his own field in order to be a drama leader and to use it in this way. It is known that the conditions and sources used in Turkish lessons are not sufficiently suitable and that in the departments of Turkish teaching there is no adequate training about drama. However, despite all these deficiencies, if Turkish teachers develop themselves in drama leadership and if they go forward to available problems boldly, they can easily practice drama activities in Turkish lessons..

Keywords: Turkish education, drama, leader, method

1. Giriş

Yeni eğitim yaklaşımları öğretim sürecinde bireyin ne öğreneceğinden çok nasıl öğreneceği üzerinde durmaktadır. Eğitim sistemimizde önemli değişikliklere sebep olan temel yaklaşımlardan biri de yapılandırmacı eğitimidir. Bu yaklaşımla birlikte öğrenci merkeze alınmış, edilgen durumdan çıkartılıp etken hale getirilmiştir. Öğrencinin rolünün değişmesi öğretmeni de etkilemiş; yöneten, otorite kuran, gelenekçi olanın yerini yönlendiren, eğiten ve öğrenciyi merkeze alan bir öğretmen almıştır. Öğretmenin, öğrencilerin bireysel özellikleri ve gereksinimlerini de göz önüne alarak, onların etkin katılımına olanak sağlayan farklı yöntemleri bir arada kullanması önem kazanmıştır.

Türkçe öğretiminde geleneksel uygulamalar yerine, çağdaş öğretim yaklaşımlarından, yöntem ve tekniklerinden yararlanılması gerekir. Türkçe dersinde, birden çok yöntem, teknik ve öğretim anlayışının olanaklarından yararlanılarak bütünleştirilmiş bir öğrenme- öğretme yaklaşımına ulaşılmalıdır (Sever vd., 2006: 21). Derste öğrencinin merak duygusunu harekete geçirecek, derse olan ilgisini arttıracak, kendini ifade etmesine olanak sağlayacak, katılımcı ve etkin bir öğrenci profili oluşturacak yöntemlere, en önemlisi de öğrenciyi derste ve etkinliklerde merkeze alan bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Bu açıdan baktığımızda öğrenme sürecinde öğreneni merkeze alan bilgi yerine beceri ve davranış kazandırmayı hedefleyen yöntemlerden biri de dramadır. Çağın gereklerine uyan ve birçok disiplinle ilişki halindeki drama yöntemi son zamanlarda eğitim sistemimiz içerisinde daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır.

Drama öğrencinin öz güven, karar verme becerilerini geliştirmesine, farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazanmasına, problemleri yeni bir bakış açısıyla çözmesine, bireyler arasındaki farklılıklara hoş görüyle bakabilmesine, soyut kavramları, olguları somutlaştırmasına yardımcı olur (Adıgüzel, 2010: 87). Drama yöntemi öğrencinin kendi yeteneklerini görmesine, araştırmasına, sorgulamasına izin verir. Türkçe dersi her şeyden önce bilgiyi değil beceriyi ön planda tutar. Bu ders konuşma, yazma, dinleme, okuma becerilerini ortaya çıkardığı ve geliştirdiği için diğer disiplinler arasında büyük bir öneme sahiptir. Beceri boyutlu bir dersin ezbere dayalı, öğretmenin merkez olduğu bir eğitim yaklaşımıyla verilmesi kabul edilemez. Bu açıdan çağdaş eğitim yöntemlerinden dramanın kullanılması Türkçe dersinin temel hedeflerinin ve kazanımlarının verilmesi açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı; gelişen dünyada yerini almış ve ülkemiz eğitim sisteminde hem seçmeli ders hem de bir yöntem olarak kabul görmüş drama yöntemini Türkçe derslerinde uygulayacak öğretmenlerin hangi özellikleri taşıması, hangi eğitimleri alması gerektiğine vurgu yapmaktır. Araştırmanın bir diğer amacı da Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde okutulan “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” dersinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve yeniden düzenlenmesiyle ilgili önerilerde bulunmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Tarama modeli ile yapılan çalışmada, konu dâhilindeki ilgili araştırmalardan yararlanılmıştır. Tarama modelleri; geçmişte veya hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2000: 77). Bu araştırma yapılırken dramayla ilgili çalışmalar incelenmiş ve bu çalışmalarda öğretmen özelliklerine dikkat edilmiştir. Dramayla ilgili çalışmalarda öğretmen özellikleri kayıt altına alınmış ve bunların doğrultusunda drama lideri olarak Türkçe öğretmenin özellikleri değerlendirilmiştir.

Dramanın Bir Yöntem Olarak Türkçe Derslerinde Kullanılması

Dramanın tam bir karşılığı olmamasına rağmen kelimenin Yunancadan türemiş “dran” sözcüğünden geldiği; “yapmak, etmek, eylemek” anlamlarını taşıdığı ifade edilmektedir. Yunanistan’da bulunan “Drama” şehri “drama” kelimesinin kökeni üzerine bizlere çeşitli ipuçları vermektedir. Trakyalıların yaşadığı Dyrama ya da Ydrama antik kentinde bu sözcük “bir tepe ve bol su bulunan yer” anlamına gelmektedir. Bu kelimenin kökenini oluşturan bol ve akışkan su açıklaması bizi durum değiştiren, hareket ve eylem bildiren bir anlama götürmektedir, pek çok kaynak, “dran”ın bu anlama yakın eylemlerin de kökü olduğunu belirtir (Adıgüzel, 2010: 11-13). “Drama sözcüğü bugünkü anlamına yakın biçimde Yunanca Dromenon’daki ‘seyirlik olarak benzetme’ anlamına daha yakındır” (And, 1974: 3-4). “Bu sözcüğün eski Yunanadaki başka bir anlamı da oynamaktır” (Nutku, 1998: 27). Drama etimolojisi üzerine yapılan tüm yorumlar bu kelimenin Eski Yunanistan’da doğduğunu gözler önüne sermektedir.

Eğitimde dramayı yöntemsel olarak düşündüğümüzde eğitim ortamında değişik konuları öğretmek gibi bir amacı olduğunu da unutmamak gerekir. Bir eğitim yöntemi olarak drama ise öğrenciyi aktif kılan bir ortamın oluşturulmasında rol oynar.

“Geleneksel eğitim tekniklerinde öğrenenler pasif, öğreten ise aktif durumdadır. Aktif olan öğretici ne kadar etkili olursa olsun, pasif durumda olan öğrenenlerin dikkatlerini sürekli sağlayamaz. Öğrenenlerin dikkatleri dağılmaya, öğrenme ortamından uzaklaşmaya başlarlar. Diğer yandan öğrenenler, duygularını yeterince harekete geçiremezler, bilgileri ikinci elden aldıklarından onu yeterince özümseyemezler. Hâlbuki etkili öğrenmenin yolu, bilgileri birinci elden almaktır. Bunun en etkili yöntemi de yaparak ve yaşayarak öğrenmektir” (Aytaş, 2011: 40).

Drama yöntemiyle ele alınacak konunun içerisinde mutlaka dramatik bir çatışmanın olması gerekir. Drama öğrencinin grup halinde etkinliklere katılmasına, empati kurmasına, öğrendikleriyle kendi hayatı arasında ilişki kurmasına yardımcı olmaktadır. Temelinde oyun olması dramanın çocuklar tarafından sevilmesini sağlar. Oyunun da gücüyle çocuk etkinliğin içinde kendini bulur, çabalarıyla sorunlara çözümler arar ve kendi yöntemleriyle bir sonuca ulaşır. Böylece çocuk hayatı gözlemleme, araştır-

ma ve keşfetme fırsatını yakalar. Eğitim sistemimizin her kademesinde ve her yaştan kişiye uygulanabilecek bu yöntem özellikle sınıf ortamının sıkıcı kalıplarını kırarak öğrencilerin kendilerini geliştirmelerini, yaratıcılıklarını rahatlıkla ortaya koymalarını sağlar. Eğitim sürecinde öğrenciyi merkeze alarak bilgi yerine beceri ve kalıcı alışkanlıklar kazandırmada etkili olan yöntemlerinden biri dramadır. Drama yöntemi, bilgi, kavram ve tasarıların canlandırma teknikleriyle gerçek yaşama uygun olay ve durumlar içerisinde somutlaştırıldığı bir öğretim biçimidir.

Yıllardır kanayan bir yara olarak dillerde dolaşan Türkçe fakirliğimiz ve Türkçe öğretiminde eksiklikler, artık geçerliliğini yitirmiş yöntemlerin ısrarla kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Bu geleneksel yöntemleri kullanmaya ısrarla devam eden öğretmenler öğrencinin cesaretini kırma, aşırı eleştiride bulunma, dogmatik ve katı olma gibi özellikler taşımaktadırlar. Drama yöntemi Türkçe derslerinde uygulanacak çağdaş bir yöntemdir. Bu yöntem çocukları kelimeleri doğru telaffuz etmeye, sözü doğru ve düşünceye göre vurgulayıp tonlandırmaya, topluluk karşısında konuşmaya, heyecanları kontrol etmeye, vücudu ve yüzü sözün anlamına göre hareketlendirmeye alıştırmır (Kavcar, 1988: 90). Öğretme-öğrenme sürecinde etkili pek çok yöntem vardır. Önemli olan, konuya ve amaca uygun olarak doğru yöntem ve tekniği belirleyerek uygulamaktır. Türkçe öğretiminde, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirebilecek yöntemler içerisinde yer alan drama, programda belirtilen amaçların gerçekleştirilmesinde yaparak – yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayan etkili bir yöntemdir (Aykaç, 2011: 41). Sınıf ortamında bu yöntemin kullanılması en başta öğrenci merkezli bir öğrenme ortamının oluşturulmasına, yazılı-sözlü her türlü ifade özgürlüğünün verilmesine katkı sağlar.

Drama, dil becerisi ve okuma-yazmanın çok yönlü öğretiminde güçlü ve etkili bir yöntemdir. Yazma, dinleme ve konuşma için hayal gücünün gelişmesini, bir metnin daha kolay çözümlenmesini ve birleştirilmesini sağlar (Harrison 1999: 13). Drama sadece okuma, yazma, dinleme, konuşma gibi temel dil becerilerinin geliştirilmesinde değil dil bilgisi kurallarını algılamada ve bu kuralları günlük hayattaki bilgileriyle kaynaştırmada da faydalıdır. Örneğin Türkçede sözcük türleri konusunda önemli bir yere sahip olan sıfat anlatılırken, drama lideri öğrencilerle birlikte çeşitli duyguları mimik, jestler ve basit doğaçlamalar yaparak sınıf ortamında canlandırabilir. Telaşlı, sevinçli, üzgün çocuk tipinin canlandırılması yapılabilir. Bu duygu biçimlerini kullanarak çocuklara hayatın içinden farklı doğaçlamalar yaptırılabilir (Sınava geç kalmış bir öğrenci, doğum gününde hediye alan bir çocuk, oyuncuğunu kaybetmiş bir bebek vb.). Sonrasında öğretmen bu duyguların insanları birbirlerinden ayıran nitelikler olduğunu söyler, canlandırılan sıfatları tahtaya yazarak bunları pekiştirir. Görüldüğü üzere bu çok basit doğaçlama ve rol oynama teknikleriyle sınıf ortamında drama yöntemi kullanılarak dil bilgisi öğretimi yapılabilir. Bu tür etkinliklerde ne bir sahneye ne de ayrıntılı bir dekora ihtiyaç vardır. Çocuklar ellerine geçirdikleri her türlü malzemeyi kostüm olarak kullanabilirler.

“Drama yönteminin kullanıldığı Türkçe derslerinde gerek metnin içe-

riğine dayalı gerekse dil bilgisi kurallarına dayalı çalışmalarda süreç içinde öğrencinin yaptığı davranışlar, karakter özellikleri, doğruya ulaşmak için etkileşimi gözlemlenir. Öğrenciler yaşayarak, örnek alarak ve yapılanlardan ders çıkartarak öğrenmiş olurlar. Tüm sınıfa da grup kısa bir uygulama ile doğru davranışı uygulamış ya da örnek almış olur” (Şimşek vd., 2010: 109).

Son yıllarda birçok araştırmacı Türkçe derslerinde drama yönteminin temel dil becerilerinin kazandırılmasında, dil bilgisi öğretiminde, yaratıcılık ve hayal gücünün geliştirilmesinde, diksiyon eğitiminin verilmesinde uygulanabilirliğini ve bu yöntemin sağlayacağı yararları bilimsel çalışmalarla ortaya koymuşlardır. (Akar, 2000; Kara, 2000; Karakuş, 2000; Tümtürk Yılmaz, 2000; Yazkan, 2000; Köklü, 2003; Aksoy Tokgöz, 2004; Serin, 2005; Karateke, 2006; Sönmez, 2006; Kazıcı, 2008; Kaya Güler, 2008; Koç, 2009; Selmanoğlu, 2009; Güney, 2009; Kara, 2010; Altıntaş, 2010; Yeşilyurt, 2011; Tutuman, 2011). Yapılan bu araştırmaların amaç ve sonuçları incelendiğinde dramanın Türkçe derslerinde birçok hedefin kazandırılmasında uygulanabilir bir yöntem olduğu, kalıcılığı arttırdığı, becerileri geliştirdiği gerçeği ortaya çıkmıştır.

Drama Lideri Olarak Türkçe Öğretmeni

Lider kelimesi “yol gösteren, hakem, motive eden, gerektiğinde yardımcı olan” anlamında kullanılmaktadır (Aslan, 2009: 27). Drama lideri, drama çalışmalarını plânlayan ve çalışmaların yürütülmesi esnasında katılımcılara rehberlik eden drama ile ilgili özel bir eğitimden geçmiş bireydir (Oruç, 2004: 69). Drama etkinliklerinden bahsedebilmemiz için öncelikle dramayı oluşturan bileşenlere ihtiyaç vardır. Katılımcı, mekân, konu ve drama lideri dramayı oluşturan bileşenlerdir. “Drama lideri drama sürecinin temellerinden ve en önemli öğelerinden biridir. Drama sürecini canlandırılarak anlamlandırılması liderin hedefleri ve yöntemleriyle ortaya çıkar. Drama sürecinde ilk ivmeyi veren, sunan, değerlendiren ve yeniden uygulayan liderdir” (Adıgüzel, 2010: 89). Okullarda ise liderlik vasfını taşıyacak en önemli figür öğrencilerle sürekli iletişim halindeki öğretmenlerdir. Öğretmenlerin söyledikleri ve yaptıkları tüm çevresini etkiler. Hatta toplumun kültürel yapısının değişmesinde de büyük rol oynayabilirler. Dolayısıyla liderlik vasfını üzerinde taşıyacak olan en önemli grup öğretmenlerdir.

“Öğretmen; grup çalışması içinde yaşantıların edinilmesi sürecinde, hedefleri belirleyen, katılımcılara kazandırmayı gerekli bulduğu davranışları planlayan, bunun için kullanacağı teknikleri seçen, bu süreçte yararlanacağı araç, gereç ve materyalleri sağlayan ve nihayet bireyin kazandığı davranışlar ile öğrenme sürecinin nasıl değerlendirileceğine karar veren kişidir” (Adıgüzel, 1993: 92).

Bireyin kendini ifade etmesinde en önemli araç dilin kendisidir. Türkçe dersinin temel hedefleri arasında anlatma becerisi vardır. Öğrencinin kendini ifade edebileceği ortamı drama oluşturur, drama etkinliklerini yönlendiren figür ise öğretmenin kendisidir. McMaster (1998), dramanın sadece öğrenciler için değil öğretmenler için de çok değerli bir araç olduğunu belirtmekte ve öğrencilerin dil yetisini birçok açıdan

geliştirdiğinin öğretmenler tarafından gözlemlendiğini ifade etmektedir. Çünkü öğrenme etkinlikleri sınıf ortamını küçük bir sahneye dönüştürerek öğrencileri aslında ileride hayat diye adlandırılabilir daha büyük sahneye hazırlar. Bundan dolayı da her türlü etkinliğe katılacak öğrencileri yüreklendirecek ve yaptıkları işin önemini kavratacak olanlar öğretmenlerdir. Doğal olarak Türkçe derslerinde drama liderliği yapacak olan Türkçe öğretmenin kendisidir. Türkçe öğretmenin drama lideri olması ve bu alanda uygulama yapabilmesi hiç de kolay değildir. Bu aşamada drama lideri olacak Türkçe öğretmenin bazı özellikleri taşımaya gerekir:

Türkçe Alan Bilgisine Sahip Olmalı

Türkçe dersinde drama liderliği yapacak öğretmenin her şeyden önce kendi alanına hâkim olması gerekir. Bu açıdan kendi bölümüyle ilgili temel bilgileri, alanının farklı görüşlerini, araştırma yöntemlerini, kaynaklarını ve eğitim araçlarını kullanabilmeyi, alanında araştırma yapmayı öğrenmelidir. “Drama eğitmeni veya lideri alan bilgisine hem kuramsal hem de uygulama açısından hâkim olmalı, neyi bilmediğini bilmeli ve bu konuda katılımcısına karşı açık ve dürüst olmalıdır” (Adıgüzel, 2010: 94). Drama lideri olarak Türkçe öğretmeni alan bilgisini drama etkinlikleriyle birleştirmeli, canlandırmalarda Türkçenin temel dil becerilerini dikkate almalıdır.

Tiyatro / Drama Alan Bilgisine ve Yeteneğine Sahip Olmalı

Lider, drama ve oyun kavramını iyi bilen, tiyatronun tekniğinden yararlanabilen biri olmalıdır. Oyunculuk ve tiyatro hakkında az da olsa bir eğitim almalıdır. Tiyatro tarihi, kuramları, rejî, sahne bilgisi, ses, nefes, ışık, dramaturgi gibi alanlarda kendini yetiştirmiş olmalıdır. Rol oynama ve oyun sahnelemek drama yönteminin başvurduğu temel tiyatro unsurlarıdır. Ayrıca bu bilgileri Türkçe dersinde uygulayabilmelidir. Bu kişinin aynı zamanda ısınma oyunlarını, canlandırmayı, doğaçlamayı yürütmeyi bilen kişi olması gerekir.

“Meslek hayatında Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanabilmeleri için drama alan bilgisi açısından (Drama kavramı, tarihi gelişimi, kuramsal bilgi, teknik ve stratejileri, uygulama aşamaları, yaratıcılık ve doğaçlamayı geliştirme, alandaki yayınları takip, süreci düzenleme, değerlendirme, değiştirme ve yenileme, iş birliği yapma vb.) yeterli olmaları gereklidir” (Maden, 2010: 127).

Pedagoji ve Çocuk Psikolojisi Alanlarında Yetkin Olmalı

Drama liderinin psikoloji ve pedagoji bilimini iyi tanınması gerekmektedir. Çünkü drama çalışması yapabilmesi için grup içinde tartışma, fikir alışverişi yapma, değerlendirme, yargılama, eleştirme gibi uygulamaları bilmesi gerekmektedir. Liderin eğitim tarihi, eğitim psikolojisi, eğitim felsefesi, gelişim psikolojisi, ölçme ve değerlendirme gibi alanlardan haberdar olması gerekir.

Farklı Disiplinlerden Haberdar Olmalı

Drama lideri zengin bir entelektüel alt yapıya sahip olmalıdır. İyi bir drama lider

birçok alanda uzman ve farklı disiplinlerle de ilgili olmalıdır. Lider; eğitim, psikoloji, müzik, dans, devinim, plastik sanatlar, oyun ve tiyatro pedagojisi gibi disiplinleri öğrenmeli; resim, sinema, fotoğraf, mimari, heykel, tasarım, sanat tarihi, estetik, sosyoloji, antropoloji vb. alanlardan haberdar olmalı; gerek gördüğünde öteki meslek gruplarıyla da bilgi alış-verişinde bulunabilmelidir. Bu anlamıyla drama liderinin donanımlı ve çok yönlü olması beklenir. Bu açıdan drama lideri değişime açık, gelişmeye elverişli bir kişiliğe sahip olmalıdır.

Yaratıcılık ve Hayal Gücünü Kullanabilmeli

Yaratıcılık, daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilişkileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni düşünceler ve ürünler ortaya koyma yetisidir (Öztürk, 2007: 205). Drama lideri olmak için her şeyden önce liderin kendini geliştirmeye dönük ve yaratıcı bir yapısının olması gerekir. Yaratıcılık ve üretkenlik burada önemli unsurlardır. “Özgür bir ortamı oluşturacak olan liderin aynı zamanda hayal gücü de üst sınırdadır. Böylelikle çocuğun, yaratıcı ve özgün fikirlerini ortaya koyabilmesine yardımcı olacaktır” (Kara, 2010: 29). Drama etkinliklerinde öğrencinin gönüllü olması, özgür davranabilmesi, yaratıcılığını gösterebilmesi önemlidir. Drama lideri olarak Türkçe öğretmeni de öğrencileri etkinliklere ısındırmak için bunları sağlamak durumundadır.

Öğrencinin drama çalışmalarına katılabilmesi için tüm sınırlarından kurtulup başka bir durum ya da başka bir insanın yaşamında olmaya kendini hazırlaması gerekir. Bu tür çalışmalarda hayal gücünü geliştirebilen pek çok etkinlik bulunmaktadır. Küçük çocuklar kolayca “yap-ınan” dünyasına girerler. Başka bir deyişle kurgusal dünyada oluşan tüm eylemlere aynı zamanda içtenlikle inanırlar. Büyüdükçe kurguya dayalı bu gerçekliklere inanma neredeyse olanaklı olmaz. Pek çok neden hayal dünyasının önüne geçer. Bu nedenle yaratıcı drama katılımcılarının, oyunlardan canlandırmalara kadar geçen süreçlerde hayal gücü gelişir. Bu tür çalışmalarda deneyimli bir drama lideri başlangıçta öğrenciden hayal gücünü kullanması yönünde fazla bir beklentiye girmez. Yaratıcılığın ve hayal gücünün zaman içinde gelişeceğini bilir (Adıgüzel, 2010: 81). Türkçe dersinde lider, yaratıcılığı ön planda tutan bir drama etkinliği yaptığında öğrenci; arkadaşlarını, yaşamın her anını ve çevresini tanıyıp algılayacak, kendini en etkili şekilde ifade etmeye çalışacaktır. Böylelikle öğrenciler etkili ve farklı şekillerde iletişim kurabilecekler, özgün yorumlar getirebilecekler, değişik düşünceleri arkadaşlarıyla paylaşabilecekler, yaratıcılık ve hayal gücü bakımından gelişebileceklerdir. Yaratıcılık ve hayal gücü bakımından gelişmiş öğrenciler araştırmacı, özgür düşünen, sorgulayan, merak eden bireyler olarak toplumdaki yerlerini alacaklardır.

Zamanı Doğru Kullanmalı ve Drama Sürecini Planlamalı

Lider farklı özelliklere sahip öğrenci gruplarıyla karşılaşabilir. Bu yüzden her gruba ayrı plan hazırlamak, kendini tekrar etmeden etkinlikleri sürdürebilmek zorunludur. Drama sürecinde ilk işareti veren, sunan, değerlendiren ve yeniden uygulayan öğretmenin, işlenecek konuya en uygun dramayı hazırlaması da zorunlu görevlerin-

dendir. Bu da öğretmenin, çocukların kendi kararlarını verme kapasitelerini öğrenmesi için büyük bir hassasiyet gerektirmektedir (Karadağ ve Çalışkan, 2005: 107). Dramanın temelinde eylem vardır. Drama liderliği yapacak Türkçe öğretmeni öğrencileri nasıl harekete geçireceğini iyi bilmeli, öğrencilerin kendilerini özgür hissedecekleri oyunları ve ortamları hazırlayabilmelidir.

Öğretmen grubu herkesin katıldığı bir etkinliğin en iyi biçimde işlediğini öğretmek için rehberlik etmelidir. Böylece organizasyon, işbirliği, grup olarak problem çözme ve karar verme grup deneyimlerin parçası haline gelir. Drama grup etkileşimini destekler. Fakat bazen de grubun gücü hem öğretmen hem de çocuklar için zorluk yaratabilir. Eğer öğretmen etkinlikleri dikkatli bir biçimde planlarsa ve grup da ne yapılması gerektiğini biliyorsa, problem çözülebilir. Çocuklara destek olma kadar kuvvetli bir şekilde rehber olma dramaya yeni başlayanlar için gereklidir (Ömeroğlu, 1999: 74). Öğretmen drama uygulamalarının önemli bir ögesidir. Öğretmen, hedefleri belirleyen, katılımcıya kazandırmayı gerekli gördüğü davranışları planlayan, bunun için drama tekniklerini seçen, araç-gereç ve materyalleri sağlayan ve sonuçta bireyin kazandığı davranışlar ile öğrenme sürecinin nasıl değerlendirileceğine karar veren kişidir (Karadağ vd., 2008: 169). Drama liderliği yapacak Türkçe öğretmeni yapacağı tüm etkinlikleri önceden planlamalıdır, bu durum etkinliklerin hedefine ulaşması için önemlidir. Ancak planlama demek, aynı metni, aynı canlandırma unsurunu her defasında uygulamak demek değildir. Sürecin bu noktasında liderinin önemi ortaya çıkar. Etkinliğe yön verebilmeli, anında karar verebilme özelliğine sahip olmalıdır. “Lider doğaçlama ve canlandırmalar sırasında planladıkları dışına zaman zaman çıkmalı, genel ve örtük amaçlara uygun stratejiler belirlemelidir. Bu stratejileri oluşturan bir drama liderinde gerilim ve sürpriz unsurlarını kullanabilme özellikleri de bulunmalıdır” (Okvuran, 2003: 84). Etkinlikler planlanırken lider kullanacağı metinlerin ve stratejilerin farklı olmasına dikkat etmelidir.

“Drama lideri çalışmalarında kullanacağı çıkış noktalarını çocukların ellerindeki eserlerden seçmemelidir. Aksi takdirde çalışma yapacak grubun yaratıcılığından söz etmek imkânsızlaşacaktır. Çıkış noktalarını grubun kendisi üretmelidir. Örneğin Türkçedeki yansıma sesleri konusunun işlendiğini düşünelim. Klasik yöntemleri uygulayan bir Türkçe öğretmeni yansıma seslerin tanımını yapıp, ders kitabındaki örnekleri tahtaya yazarak veya okuyarak konuyu ele alır. En fazla çocuklara pekiştirici bir soru sorar. Ancak tüm bu bilgiler öğrencinin iyi bir tekrar yapmaması sonucu kolaylıkla unutulabilir. Oysa dramayı bilen bir öğretmen konuyu önceden planlar ve bazı nesnelere sınıfa getirir, onlardan sesler çıkartıp öğrenciye gösterir. Sonra da öğrencilere bu nesnelere yerine geçmelerini söyler. Kimi öğrenci bardaktan dökülen su kimisi yere düşen bir tencere olur. Nesnelere seslerini taklit ederler. Hatta öğretmen küçük bir senaryo oluşturup sabahtan akşama kadar çevremizde karşılaştığımız sesleri canlandırmalarını ister. Elde edilen örnekler

tahtaya yazılarak pekiştirilir. Görüldüğü gibi yaşayarak ve oynayarak yapılan bir Türkçe dersinde her yıl aynı örneklerle, aynı ders kitaplarına ihtiyaç yoktur. Ders kitapları önemli bir kaynaktır ve tartışılmaz; ancak her zaman ona bağlı kalmak da şart değildir. Doğru olan bilgilerin öğrenciye kalıcı bir şekilde öğretilmesidir” (Kara, 2000: 27-28).

İletişime Açık ve Etkinliğe İstekli Olmalı

İletişim duygu, düşünce ya da bilgilerin çeşitli araçlarla başkalarına aktarılmasıdır. Eğitim-öğretim sürecinde gerçekleşen tüm etkinlikler birer iletişim etkinliğidir. Drama lideri olarak Türkçe öğretmeni tüm kademedeki öğrencileriyle göz iletişimi kurmaya gayret etmelidir. Lider aynı zamanda beden dilini de Türkçe eğitiminin amaçlarına uygun ve etkili bir şekilde kullanmalıdır. Lider drama tekniklerini ve aşamalarını anlatırken beden dilini doğru bir şekilde kullanmalıdır. Etkili bir beden dilinde göz teması, yüz ifadesi ve vücut hareketlerinin yanında, bireyler arasındaki uzaklık, oturuş düzeni de gereklidir. Liderin etkinliğine istekli olması da önemlidir. Liderin istekli olması kadar çocukların dikkatini çekecek, onların merakını uyandıracak etkinlikleri planlaması da önemlidir. Drama etkinliklerinin tamamı farklı duygu ve düşüncülerin öğrenciler arasındaki paylaşımına dayalıdır. Liderin de paylaşma ve üretmenin ağırlıkta olacağı bir ortamı hazırlaması gerekir. “Drama lideri, yapacağı etkinliklerde grubun birbiriyle tanışma ve kaynaşmasını sağlayacak iletişim ve etkileşim çalışmalarına ağırlık vermelidir. Grupta en kısa sürede oluşan etkileşim süreci, lideri amacına bir adım daha yaklaştıracaktır” (Karateke, 2006: 50).

Çocukları Sevmeli ve Onlarla İlgilenmeli

Çocuklardan oluşan bir grubu yönlendiren bir liderden her şeyden önce onları sevmesi ve anlaması beklenir. Çocukların dünyası çok farklıdır ve onların dünyasına inen bir lider onları daha rahat tanıyabilir. Dramanın temelinde insanın kendisi yatar. İnsan sevgisi ve hoşgörüyü temel alan bir lider özellikle de çocuk olan katılımcıları yine onların gözüyle değerlendirebilmelidir.

“İnsanın kişiliği davranışları ve psikolojik dünyasıyla doğrudan ilgilidir. Bilmek, bir şeyi yapabilmek için yeterli bir unsur değildir. Yapabilmek için bilmenin yanı sıra uygun olmak da gerekir. Bu nedenle yaratıcı drama liderliği yapacak ve özellikle çocukları hedef alacak uygulayıcıların, öncelikle çocukları sevmesi ve onları anlaması gerekmektedir. Çocuğu anlamak hiç de zor değildir. Yeter ki çocuk gözüyle bakmayı bilmeli. Çocuk gözüyle bakmak aynı zamanda çocukça düşünebilmektir” (Kara, 2000: 26).

İyi Gözlemlenmeli

Lider, tüm hareketlerine dikkat eder, en ufak jest ve mimiğin bile grup tarafından izlendiğinin farkındadır. Lider, çocuklarla göz teması kurarak onların durumlarını gözlemler ve bir öğrencinin etkinliğe uyum sağlaması ya da etkinliğin genel gidişini değiştirmek gibi değişik amaçlarla öğrenciyi oyuna katılabilir. Bunu yaparken kendi-

sini bir otorite değil, oyun kişisi olarak hissettirir ve gerektiğinde de oyundan çıkarak eski konumuna döner. Öğretmen, iyi bir gözlemci olmalı, bilimsel yaklaşımla öğrencilerin temel kişilik özelliklerini analiz edebilmelidir. Öğretmen drama etkinliklerinde doğrudan görev almadığı için çok iyi bir dinleyici ve izleyici olmalıdır. Öğretmen drama çalışmalarının her anında gözlem becerilerini etkin kullanmalıdır. Yaşanılan olayların çözümünde analizler yapabilmeli, her çocuğun, ergenin ya da katılımcının duygularının; düşüncelerinin önemli olduğunu kabul etmelidir, özellikle kültürel farklılıkların belirgin olduğu bir grupta öğretmen elde edeceği sonuçların da farklı olabileceğini kestirebilmeli ve esnek olabilmelidir. Çünkü kültürel farklılıklar nedeniyle hedeflere ulaşamayan, beklentilere cevap vermeyen katılımcılarda olabilir. Öğretmen tüm fikir ve davranışlarını katılımcıların kendilerini korkmadan ifade edebilecekleri sürece kabul etmelidir (Adıgüzel, 2010: 91-92).

Güvenilir, Tarafsız, Hoşgörülü Olmalı

Lider, etkinlikler üzerinde değerlendirme yaparken öğrencilerin duygularını, düşüncelerini önemsemelidir. Öğrencilerin bireysel özellikleri, yaşam biçimleri farklı olabilir. Hatta bazı öğrenciler drama etkinliklerine olumsuz bakabilir, tepki de verebilir. Tüm bu durumlar liderin öğrencileri ayırması için bir gerekçe olamaz. Liderin görevi gruba eşit bir şekilde yaklaşmak, onları sabırla dinlemek ve öğrencilerin birbirleriyle uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Öğrencilere eşit söz hakkı veren, beklenmeyen durumlarda anında çözüm getiren, davranışlarıyla örnek olan lider grubun güvenini de kazanır. “Drama eğitmeni veya lideri hiçbir biçimde katılımcıların kişiliklerine dönük eleştiride bulunmamalı, katılımcılara ön yargısız, hoşgörülü ve herkese eşit bir mesafede olacak biçimde demokratik davranmalı, yargılamamalı, yapıcı olmalı, saygılı, tutarlı, alçakgönüllü, güler yüzlü, tarafsız, olabildiğince olumlu dönütler vermeye çalışmalıdır” (Adıgüzel, 2010: 94). Drama lideri olarak Türkçe öğretmeni öğrencilerin oyunlarla ilgili düşüncelerine ve eleştirilerine değer vermelidir. Öğrenciler için etkinliklerde özgür bir ortam sağlanmalıdır. Türkçe öğretiminde öğretmene bu olanak sağlayan en etkili yöntemlerden biri de dramadır.

Mekânı Önceden Hazırlamalı, Etkinlik Öncesi Öğrencileri Bilgilendirilmeli

Drama çalışmaları amacına uygun hazırlanmış her türlü mekânda yapılabilir. Ancak mekânın drama lideri tarafından önceden hazırlanması gerekir.

“Drama etkinliklerinin yapılacağı en uygun mekân, çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak ve geliştirecekleri ayrı bir oda / salondur. Drama ortamlarının sahip olduğu koşullar, çocukların hareketlilik düzeyini, davranışlarını, güvenliğini ve yaratıcılığını etkiler, Ancak mevcut şartlar gereği ideal bir sınıf ortamı oluşturulmamış olsa bile öğrencilerin arka arkaya dizili sıralarda oturduğu ve öğretmenin onların karşısındaki masada oturarak ders anlattığı geleneksel sınıf ortamından da uzak durulmalıdır. Ayrıca drama lideri yapacağı hazırlıklı klasik bir sınıfı belli ölçüde etkinliğin yapılabileceği bir sınıfa dönüştür-

rebilir” (Kara, 2010: 25).

Türkiye şartlarında okullarda drama etkinliği için bağımsız bir mekân olmayabilir. Ancak lider tarafından yapılacak birtakım hazırlık ve düzenlemelerle normal sınıflar da drama dersliklerine dönüştürülebilir.

“İçindeki pek çok araç gerecin sabit olduğu sınıflar tam olarak yaratıcı drama için yeterli olmasa da iyi ve etkili bir planlama ile çalışmaların başarıyla yürütülmesinde de fazla engel oluşturmaz. Yaratıcı drama çalışmalarından istenilen verimliliğin alınabilmesi için derse başlamadan önce çalışma ortamının gerektiğinde katılımcılar ya da öğrencilerle birlikte düzenlenmesi, yaratıcı drama çalışmalarına uygun hale getirilmesi, sıraların olduğu sınıflarda drama çalışmalarını yapma zorluklarını ortadan kaldırabilir” (Adıgüzel, 2010: 104).

Lider, drama etkinlikleri sırasında grubun mekândan ve çevresel etkenlerden zarar görmemesi için gerekli önlemleri alır ve etkinlik öncesi uyarılarda bulunur. Bu önlemleri şöyle sıralanabilir:

1. Drama etkinliklerinin yapılacağı yerin öğrencilerin hareket etmelerine uygun olup olmadığını kontrol edilmesi gereklidir. Özellikle kapalı mekân özelliği taşıyan sınıfların drama mekânı haline getirilmesi o kadar da zor değildir. Önemli olan öğrencilerin hareketlerini engelleyecek ve onlara zarar verebilecek sandalye, masa ve benzeri nesnelerin uygun bir yere alınarak, etkinlikler için güvenli bir alan oluşturulabilir.

2. Oda ısısının ve ışığının drama etkinlikleri için uygun hale getirilmesi önemlidir.

3. Liderin etkinlik esnasında katılımcıların ve kendisinin kullanabilmesi için yazı tahtası, pano, bilgisayar, yansıtım makinesi gibi aletleri, etkinliklerde kullanılmak üzere çeşitli kumaş parçalarını, eski giysileri, renkli karton ve kâğıtları bulundurması faydalıdır. Aynı zamanda çeşitli ritim çalgıları, fotoğraflar, resimler, gazete sayfaları, kuklalar, boya kalemleri, müzik CD’leri, oyuncaklar drama etkinliklerinde kullanılabilecek diğer araç-gereçlerdir. “Drama mekânında etkinlik için herhangi bir araç-gereç kullanılması zorunlu değildir. Fakat araç-gereçlerin amaca uygun ve etkili kullanılmasıyla önemli yararlar sağlanabilir. Araç-gereç olarak her şey kullanılabilir, drama alanı bu anlamda lidere ve katılımcılara çok geniş olanaklar sağlar” (Kara, 2010: 26). Lider mekân içerisindeki nesnelerin etkinliklerde kullanılması hususunda gerekli özeni göstermelidir. Mekânda tüm bu eşyaların korunması ve bir sonraki etkinlikte de kullanılabilmesi için bir kutu ya da sandık bulundurulabilir.

4. Drama etkinlikleri sırasında yaşanabilecek olumsuzluklara karşı bir ilk yardım çantasının olması gerekir.

5. Lider mekânı etkinlik sonrasında mutlaka öğrencilerle birlikte toparlayarak eski haline getirmeli, öğrencileri de buna alıştırmalıdır.

Lider mekânı hazır hale getirdikten sonra gruba karşı açık olur, içten davranır. Çalışmaya başlamadan önce neler yapılacağını kısaca gruba anlatır. Bütün oyunların

olduğu gibi belli ölçüde dramanın da kuralları vardır. Muhtemel bir olumsuzluğa yol açmamak için lider kuralları açık bir şekilde koyar ve oyun öncesi kuralları uygun bir dille anlatır, eleştiri yaptığında ise öncelikle olumlu olanlardan başlar. “Drama eğitmeni veya lideri gerek oyunların kuralları gerekse de çalışmaya ilişkin kuralları başlangıçta açık ve anlaşılır bir biçimde ve olabildiğince katılımcıların da görüşleri alınarak belirlemeli, isteyen her katılımcıya söz hakkı verilmeli, olağanüstü durumlar dışında ortak olarak belirlenen kurallar dışına çıkılmamalı, çıkılmasına da izin verilmemelidir” (Adıgüzel, 2010: 93).

Müdahaleci Olmaktan Kaçınmalı

Lider, çocukların isteklerini göz önünde tutarak, istenilmeyen bir rol için hiçbir çocuğu zorlamaz ve gruba mümkün olduğu kadar müdahale etmez, bu durum öğrencilerin temel güven ve duygularının gelişimi açısından önemlidir. Ancak bazı özel durumlarda müdahale etmek kaçınılmazdır. “Örneğin doğaçlamalarda bazı seyirlik kuralları (seyredenlere oynayanların arkasını dönmemesi, ses tonunu etkin kullanma, eş zamanlı eylemlerde canlandırma biçimleri gibi konularda) yeri geldikçe hatırlatması uygun olabilir. Bu müdahalenin nedenleri de ara değerlendirme aşamasında açıklanabilir” (Adıgüzel, 2010: 95). Bu tamamen liderin kontrolü altındadır. Bu kontrolün de dolaylı yoldan, çocuğa hissettirilmeden yapılması gerekir.

Drama sürecinde öğretmen bir yönetici değil, daha çok bir uyarlayıcı, teşvik edici olarak öğrenme sürecinin bir katılımcısıdır. Öğretmenin öğrencileri anlamlı öğrenme tecrübelerine götürecek özelliklere ihtiyacı bulunmaktadır (Cottrel, 1987: 102). Drama lideri olarak Türkçe öğretmeni kişisel düşüncelerini mümkün olduğu kadar etkinliklere sokmamalıdır. Bilgilendirici açıklamalarla sınırlı kalınmalıdır. Aksi takdirde çocukların yaratıcılıkları ve oyun oynama istekleri engellenebilir. Öğretmen öğrencileri drama uygulamasına katılmaları için teşvik etmeli, ancak zorlamamalıdır. Çünkü öğrenciler gönüllü olarak drama sürecine katılmadığı zaman drama uygulaması gerçekleştirilemez.

“Müdahale ancak içinden çıkılmaz bir görüş farklılığını sonlandırmak ve düzen bozucu hareketleri ortadan kaldırmak maksadıyla yapılabilir. Öğrencinin sözlü ifadesi lider tarafından sonuna kadar dinlenmeli, onun düşüncelerine saygılı olunmalıdır. Sözlü anlatımlarda mümkün olduğu kadar öğrenci serbest bırakılmalı, yaratıcılığını göstermesine izin verilmelidir. Türkçe dersi bile olsa yanlış ifade veya sözcük kullanan öğrencinin konuşması kesilmemeli, sözü bittikten sonra düzeltmeler yapılmalıdır. Yine rol oynama sırasında öğrencilerin oynadıkları rol ile kendilerini özdeşleştirmeleri, oyundaki bazı davranışları oyun dışında da sürdürme gibi bazı olumsuz sonuçlar doğurabileceğinden, öğretmenin, öğrencilerin oyundaki rolleri ile gerçek hayat arasındaki farklılığın bilincinde olmalarını sağlaması gerekir” (Özbay, 2006: 145).

Drama Lideri Olarak Türkçe Öğretmeninin Yetiştirilmesi

Drama liderliği belirli bir alanı kapsamadığı halde bu çalışmamızda Türkçe öğretmenini drama lideri olarak ele almamızın nedeni özellikle okullarda drama ve tiyatro etkinliklerinin Türkçe öğretmenleri tarafından yürütülmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca Türkçe derslerinin içeriği ve temel dil becerilerin öğretilmesi açısından da düşünüldüğünde en uygun yöntemlerden birisi dramadır. Bu açılarından baktığımızda Türkçe öğretmeni doğal bir drama lideri olarak karşımıza çıkar. Ancak bu liderliğin eğitim sistemimizde tam anlamıyla yapıldığı/yapılabileceği gerçeği tartışmaya açıktır. Drama liderinin yetişmesi önemli bir problemdir. Öğretmen hem tiyatro bilgisine, tiyatronun temel tekniklerine hem de eğitim biliminin bilgilerine sahip olmalıdır. Ayrıca insanla ve grupla uğraştığı için grupta ortaya çıkabilecek sorunlara çözüm yolları bulma konusunda psikolojik bilgilere sahip olmalıdır. Okullarda drama uygulamaları ve yöntemi kendi kuralları çerçevesinde yürütülmemekte hatta drama ve tiyatro disiplinleri karıştırılmaktadır. Oysa drama ve tiyatro temelde birbirine yakın disiplinler olsa da amaç ve içerik bakımından birbirlerinden farklıdır. Drama gösteri amaçlı bir disiplin değildir, seyircisi yoktur. Seyirci yerine katılımcı vardır. “Dramatik etkinliklerin amacı izleyiciye göstermek değildir ve her zaman izleyici önünde sergilenmeyebilir” (Üstündağ, 2002: 245). Drama çalışmalarında metne bağımlı olarak sürecin oluşturulması zorunluluğu yoktur. Drama mutlaka bir metin gerektirmez, zira dramanın yapısı hazır bir metnin oynanması ile çıkarılır. Tiyatro metin ile yapılır, drama metinler üzerine gerçekleştirilir. Drama bütün metinlerden konu ve araç olarak yararlanabilir. Drama bu yanı sıra da tiyatrodan ayrılır. Sözelimi bir tiyatro metninin bir yerinde geçen herhangi bir diyalogun başlangıcı, drama çalışmaları için de bir başlangıç noktası olup, diyalogun geri kalanının katılımcılar tarafından geliştirilmesine dönüşebilir. Herhangi bir metnin aynen ve katılımcıların katkısının alınmadan canlandırılması drama çalışmalarında daha çok dramatizasyon tekniğinin kullanımı olarak adlandırılır (Adıgüzel, 2010: 74). Dramada önemli olan katılımcıların kendisini ifade etmesi ve canlandırmalara aktif bir şekilde katılmasıdır. Doğal olarak dramada sonuçtan ziyade süreç önemlidir. Tiyatroda ise üzerinde çalışılan, değişiklik yapılabilen bir mizansen ön plana çıkar. Hata kabul edilmez. Önemli olan oyuncunun bir duygu durumunu, ya da hayatın bir kesitini seyircide etki yaratacak biçimde oynamasıdır. Sonuç odaklıdır. Dolayısıyla tiyatro ve dramanın uygulamaları da farklılık gösterir. Tiyatro eğitimi almış birinden tam anlamıyla drama uygulaması yapması beklenemez. Çünkü drama kendi içinde dinamikleri olan bir alandır. Lider açısından eğitimi gerektiren bir disiplindir. Bu anlamda da ön plana çıkan sorun drama liderinin yetiştirilememesi ve Türkçe öğretmenlerinin bu konuda yeterli eğitimi almamalarıdır.

Yapılan bazı araştırmalarda göstermiştir ki Türkçe öğretmenlerinin büyük çoğunluğu dramayı tiyatro ile karıştırmakta hatta dramayı bizzat tiyatro olarak görmektedirler. Maden (2011) yaptığı bir araştırmada Türkçe öğretmenlerinin % 72,7'sinin dramayı tiyatro olarak kabullendiği tespit etmiştir. Bulgulardan hareketle genel olarak, Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemi hakkında yeterli donanıma sahip olmadığı, dramanın hem teorik ilkelerini hem de uygulamada geçerli özelliklerini, tekniklerini

ve aşamalarını bilmedikleri, aynı zamanda tiyatro olarak kabullenme gibi yanlış bir kaniya sahip oldukları belirlenmiştir. Özellikle tiyatro etkinliği olarak tanınan drama yönteminin Türkçe derslerinde etkin bir şekilde kullanılamaması dramayla ilgili bilgi eksikliğinin doğal bir sonucudur (Maden, 2011: 114). Bugün eğitim fakültelerinde verilen drama dersleri de lider yetiştirilmesi açısından yeterli değildir. Geçmiş dönemlerde “Tiyatro”, “Tiyatro ve Canlandırma” ve “Drama Uygulamaları” isimleriyle anılan drama dersleri, yeni sistemde “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” olarak isimlendirilmektedir. “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” 4. sınıfın ilk döneminde verilen ve tiyatroyla birlikte verilmeye çalışılan, tek dönemde 3 kredilik bir ders olarak karışımıza çıkmaktadır. Tiyatro ve dramanın ayrı bir disiplin dalı olduğu ve eğitimlerindeki farklılıkları düşünüldüğünde bu dersin farklı iki ders olarak ele alınmasının daha doğru olduğu düşünülebilir.

2. Tartışma

Türkçe derslerinde drama etkinliğinin başarıya ulaşması lider öğretmenin hedeflerini doğru şekilde belirlemesine, öğrencilere kazandırmayı gerekli gördüğü davranışları iyi bir şekilde planlamasına, tarafsızlık ilkesine bağlı kalmasına, tiyatro ve drama alanında bilgi sahibi olmasına, farklı disiplinlere ilgi duymasına bağlıdır. Bu süreçte öğretmen asla bir yönetici değil, yönlendirici ve teşvik edici olmalıdır. Öğrenci merkezli eğitim sisteminin gereklerini yerine getirdiğimiz takdirde drama gibi öğrenciyi temel alan pek çok yöntem işlevsel hale getirilebilir. Ancak okullarda drama henüz tam anlamıyla bir yöntem olarak görülememektedir. Hatta drama ve tiyatro disiplinlerinin birbiriyle karıştırılması okullarda çok sık karşılaşılan bir durumdur. Bu durum drama eğitimi açısından büyük sıkıntılara yol açmaktadır. Özellikle okul idarecileri drama etkinliklerini yürüten Türkçe öğretmenlerinden tiyatro gibi oyun çıkarmalarını ve sene sonunda oyun sahnelemelerini istemektedirler. Bu durum okul idarecilerinin sürece değil, sonuca ulaşma kaygısı taşıdıklarının kanıtıdır. Oysa drama seçilmiş öğrencilerin veliler önünde oyun oynamalarından oluşan bir disiplin değildir. Aksine öğrencinin mevcut durumunu öğretmene aşama aşama bildiren bir yaşantıdır. Okullarımızın çoğunda drama salonunun bulunmayışı ve fiziki şartların bu etkinliklerin yapılmasına uygun olmaması ayrı bir tartışma konusudur.

“Unutulmaması gereken bir başka nokta ideal ortamlardan söz edilse de özellikle Türkiye gibi eğitim ortamlarının kısıtlı olduğu bir ülkede drama ortamları için ideal ortamların olma zorunluluğunun bulunmamasıdır. Hatta ideal ortamların tam aksine öğretmen adayları ile temel drama etkinliklerinin sınıf ortamlarında yapılması gerekir. Drama uygulamaları zihinsel, duygusal ve bedensel olarak hareketi gerektirir. Mekân da dâhil hiçbir gerekçe bu çalışmaların yapılmasına engel oluşturamaz. Kalabalık sınıflar ya da hareketin olamayacağı ortamlarda da drama çalışmaları yapılabilir. Bu ancak iyi yetişmiş, hemen her riskin farkında ve sorun çözmeye yatkın bir lider; eğitmen, öğretmenle müm-

kün olabilir” (Adıgüzel, 2010: 104).

Kalabalık, tehlikeli malzemelerle örülü sınıflarda drama çalışmalarının yapılması güçtür. Türkçe derslerinde kullanılan ortamların drama liderliği yapmak için uygun koşullar taşımadığı bilinmektedir. Bakımsız, havasız, gürültülü vb. özellikte uygun olmayan yerlerde, küçük sınıflarda drama çalışmaları yapılmaya çalışılmaktadır. İlköğretim drama derslerinde devlet okullarının çoğunda hatta özel okullarda bile drama için gerekli araç-gereç ve diğer materyalleri koyabilecek bir dolabın bulunmadığı görülmektedir (Maden, 2011:118-119). Adıgüzel (2002: 24) de yaptığı araştırmada sınıfın kalabalık olmasının drama lideri için önemli bir sorun oluşturacağını öğretmen görüşlerinden hareketle ortaya koymuştur. Yine Maden (2011b: 115) yaptığı çalışmada araştırmaya katılanların % 95,5’inin sınıf mevcudunun drama çalışmalarını zorlaştırdığını ifade ettiğini belirtmiştir.

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemine yönelik yaşadıkları başka bir büyük sorun ise lisans eğitimi sırasında alınan drama eğitiminin Türkçe öğretmenlerinin lider olabilmeleri ve bu yöntemi etkili kullanımı için yeterli olmamasıdır. Dramanın tanıtılması ve Türkçe öğretmenlerinin bu yöntemi uygulamalarını sağlamak için eğitim fakültelerinde mevcut drama derslerinin iyileştirilmesi ve alanında uzman kişilerce verilmesi gereklidir.

“Drama yönteminin çok geniş bir uygulama alanına sahip olduğu Türkçe dersinde, bu dersi verecek öğretmen adaylarına 2007 yılına kadar dramayla ilgili akademik düzeyde bir eğitim verilmediği de bir gerçektir. Mevcut Türkçe öğretmenlerinden kişisel bir merakı veya yöntemi öğrenmek için bireysel bir çabası olmayanların dışındakiler yine yaratıcı drama yöntemini bilme ve uygulama yönünden yetersiz kalmaktadırlar. Bunların dışında uygulamada; sınıfların durumu, okul idaresinin ve velilerin tutumu, öğrencileri sınavlara hazırlama kaygısı vb. durumlardan kaynaklanan yetersizlikler olduğu düşünülmektedir” (Tutuman, 2011: 2).

YÖK’ün eğitim fakültelerini yeniden yapılandırmasıyla birlikte Türkçe Öğretmenliği bölümüne konulan “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” dersi lider yetiştirmede bir nebze katkı sağlasa da mevcut bu dersin tek bir ders halinde verilmesi sorunun ortadan kalkması için yeterli olamamaktadır. “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” dersi içerik yönünden incelendiğinde karşımıza birçok eksiklik çıkar. Ders içeriği; tiyatro tarihinin, dünya ve Türk tiyatrosunun seçkin metinlerinin analizi gibi algılanıp daha çok teorik bağlamda tiyatro-edebiyat kavramları üzerine kurulmakta ya da seçilmiş bir metnin öğrencilere dağıtılarak oynanması şeklinde yorumlanmaktadır. Yine bu dersin bir yarıyıl 2 saat teori, 2 saat uygulamalı olması, hem tiyatro hem de drama alanının teorik altyapısıyla birlikte uygulama aşamalarının da bir beceri hâlinde kazandırılması için uygun değildir.

Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini uygularken, okul idarecileri, diğer öğretmenler ve velilerle ilgili sorunlar yaşadığı bilinen bir gerçektir. Özellikle okul mü-

dür ve yardımcılarının teşvik edici olmayan yaklaşımları Türkçe öğretmenlerini drama çalışmalarında yalnızlaştırmaktadır. Kurum yöneticileri bu etkinliklere sene sonu ve belirli günlerde sahnelenecek oyun çalışmaları gözüyle baktıkları için, öğretmenler bütün drama çalışmalarını kendi gayretleri ile sürdürmektedir. Drama çalışmaları belirli günler için oyun sahneleme çalışması olarak düşünülmemeli ve sınırlandırılmamalıdır. Drama ve oyun sahneleme (tiyatro) benzer yönleri olsa da farklı çalışma süreçlerine gereksinim duyar. Bunun yanında okul idaresi tarafından dramanın bir ders ve öğretim etkinliği olarak görülmemesi, daha çok bir sosyal oyun gibi algılanması, “olsa da olur, olmazsa da” düşüncesiyle yanılığa düşmeleri, gerekli araç-gereçleri ve diğer imkânları sağlamadaki ilgisizlikleri, bürokratik işlemlerin ön plana çıkartılması gibi sorunlarla öğretmenler karşılaşabilmektedir (Maden, 2011:120).

3. Sonuç ve Öneriler

Drama lideri olarak Türkçe öğretmenini okullarda pek çok sorun beklemektedir. Öğretim programının dramaya uygun olmayışı, fiziksel ortamın eksikliği, dramanın okul idaresi tarafından tiyatro gibi algılanması, kaynakların eksikliği ve lider yetiştirilmesindeki sıkıntılar bu sorunlardan bazılarıdır. Ancak tüm bu sıkıntı ve eksikliklere rağmen Türkçe öğretmenleri kendilerini drama liderliği konusunda yetiştirir ve mevcut sorunların üzerine cesaretle giderlerse Türkçe derslerinde drama etkinliklerini başarılı bir şekilde yürütebilirler. Dramanın Türkçe derslerinde daha sağlıklı kullanılmasında Türkçe öğretmenleri için bazı şartların yerine getirilmesi gerekir, bunları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen olmadan önce drama konusunda eğitilmeleri gerekmektedir.

“Tiyatro ve Drama Uygulamaları” dersinde tiyatro tarihi vb teorik bilgilerin dışında uygulamalı drama dersleri de verilmelidir. Aynı dersin farklı dönemlerde uygulanacak şekilde ders saatinin arttırılması lazımdır. Tiyatro ve drama birbirine yakın görünsede temelde farklı disiplinlerdir. Bu iki disiplinin birbirinden ayrı dersler olarak sürdürülmesi gerekir. Drama sadece bağımsız bir ders değil aynı zamanda Türkçe eğitiminin her alanında kullanılabilir bir yöntemidir. Bu sebeple drama öğretimi sadece bir dersle sınırlandırılmamalı, Türkçe öğretmeni adaylarına öğrenim hayatları boyunca dramanın Türkçe dersinde kullanılacak önemli bir yöntem olduğu bilinci verilmelidir.

2. Türkçe öğretmenlerine dramayla ilgili hizmet içi eğitim kurslarının açılması ve bunun yaygın hale getirilmesi, bu kurslarda konunun uzmanı kimselerin eğitmen olarak çalıştırılması önemlidir. Drama yöntemi Türkçe derslerinin bütün boyutunda kullanılması gereken bir yöntemdir.

3. Özellikle Türkçe eğitiminde dramanın kullanılmasıyla ilgili teorik ve uygulama kitaplarının yayımlanması lazımdır. Bu yöntemin nasıl uygulanacağı, hangi drama

tekniklerine başvurulacağı, içerisinde etkinliklerinde bulunduğu kaynak kitaplarla anlatılmalıdır. Kaynaklar kitaplarla da sınırlı kalmamalı Türkçe öğretmenlerini bilgilendirici web sayfaları, CD'ler ve programlar hazırlanmalıdır.

4. Türkçe derslerinde ve diğer derslerde öğretmenler, gerekli bilgi, deneyim ve okulun fiziki yetersizliklerinden dolayı drama yönteminin kullanılamayacağına yönelik bir ön yargı içinde olabilir. Türkçe öğretmenlerinin drama etkinliklerini yapabilecekleri uygun sınıflar olmalı, özellikle okullarda drama sınıflıklarının bulunması gereklidir.

5. Türkçe öğretiminde drama yöntemi kullanılmasıyla ilgili ülkemizde ve dünyadaki araştırmalar takip edilerek bu çerçevede program geliştirme çalışmaları yapılmalıdır. Yeni programla birlikte okullara giren “seçmeli” drama dersinin işleyişini etkili kılmak, dersin içeriğini geliştirmek için araştırmalar yapılabilir, bu derslere drama eğitimi almış Türkçe öğretmenleri yönlendirilebilir.

6. Türkçe derslerinde drama eğitimi almış öğretmenlerinin öğrenciler üzerindeki etkilerini görebilmek için farklı çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu anlamda nicel ve nitel araştırmalara yer verilmelidir.

4. Kaynakça

- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adıgüzel, H. Ö. (2010). *Eğitimde Yaratıcı Drama*, Ankara: Naturel Yayınları.
- Akar, R. (2000). *Temel Eğitimin İkinci Aşamasında Drama Yöntemi ile Türkçe Öğretimi: Do-rohy Heatcote'un Uzman Rolü Yaklaşımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Aksoy Tokgöz, İ. (2004). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Türkçe Programlarında Edebi Türlerden Öykünün Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Altıntaş, H. (2010). *İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İşlenişine Yönelik Hazırlanan Drama Yönelimi Eğitim Programının İstenen Davranışları Kazandırmaya Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Aslan, N. (2009). “Drama Öğretimi”. Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Kitabı. 20-22 Haziran, Ankara: Oluşum Yayınları, 25-29.
- And, M. (1974). *Oyun ve Bügü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Metinleriyle Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Anlatma Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aytaş, G. (2013). “Eğitim ve Öğretimde Alternatif Bir Yöntem: Yaratıcı Drama.” Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (12): 35-54.

- Cottrel, J. (1997). *Creative Drama in the Classroom Grades 1-3 Teacher's Resource Book for Theatre Arts National Textbook Company*. New Jersey: Western Michigan University Prentice.
- Harrison, L. (1999). *Drama Curriculum Bank Key Stage One Scottish Levels C-E*. U.K.: Scolastic LTD.
- Kara, Ö. T. (2000). *Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kara, Ö. T. (2010). *Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Öğretimine Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2005). *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karadağ, E., Korkmaz, T., Çalışkan, N. ve Yüksel, S. (2008). "Drama Lideri Olarak Öğretmen ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Analizleri." *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2): 169-196.
- Karakuş, F. (2000). *Drama Yönteminin İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Öykü Yazma Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Karateke, E. (2006). *Yaratıcı Dramanın İlköğretim II. Kademe 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kavcar, C. (1988). "Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi", *Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 83-90.
- Kaya Güler, İ. (2008). *İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kazıcı, E. (2008). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Deyim ve Atasözlerinin Öğretiminde Dramatizasyon Yönteminin Etkililik Düzeyi*. Yayınlanmamış yüksek lisans, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Koç, K. (2009). *İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Dersinde Dramatizasyonla Yaratıcı Dramanın Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Köklü, S. (2003). *Türkçe Öğretiminde 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerine Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatizasyonun Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- McMaster, J. C. (1998). "Doing Literature: Using Drama to Build Literacy." *The Reading Teacher*, 51(7): 574- 584.
- Maden, S. (2010). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersinde Drama Yönteminin Temel Dil Becerilerinin Kazanımına Etkisi (Sevgi Teması Örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Maden, S. (2011). "Türkçe Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımı ile İlgili Sorunlar." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6): 107-122.

- Nutku, Ö. (1998). *Dram Sanatı*. İstanbul: Kabalıcı Yayınevi
- Okvuran, A. (2003). "Drama Öğretmeninin Yeterlilikleri." Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36(1-2): 81-87.
- Oruç, S. (2004). *Eğitim Fakültelerinde "İlköğretimde Drama" Dersini Veren Öğretim Elemanlarının Karşılaştıkları Güçlükler ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ömeroğlu, E. (1999). *Anaokuluna Giden Beş Altı Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişmesine Dramanın Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Öztürk, A. (2007). *İlköğretimde Drama*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Selmanoğlu, E. (2009). *İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Dramanın Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Serin, A. (2005). *Yaratıcı Dramayla Kurgulanmış Yaratıcı Yazma Çalışmalarına İlişkin Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Sönmez, K. (2006). *İlköğretim İkinci Kademedeki Türkçe Ders Kitaplarında Yaratıcı Drama Yoluyla İşlenebilecek Metinlerin Çözümlemesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Şimşek, T., Topal, Y., Maden, S. ve Şahin, A. (2010). "İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersinde Zarf (Belirteç) Konusunun Drama Yöntemi Kullanılarak Öğretimi." Millî Eğitim, (186): 106-120.
- Tutuman, O. Y. (2011). *Türkçe Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Uygulama Yeterlilikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tümtürk Yılmaz, T. (2000). *Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönetimi İle Diksiyon Becerileri Kazandırmaya İlişkin Bir Model Önerisi Yaklaşımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Üstündağ, T. (2002). "Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri." Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar. Ankara: Naturel Yayınları, 242-249.
- Yazkan, M. (2000). *İlköğretim Okullarının I. Kademesinde Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatizasyonun Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyurt, E. (2011). *6. Sınıflarda Yapım Eklerinin Öğretimine Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

EXTENDED ABSTRACT

New educational approaches concentrate on how an individual learns during teaching process rather than what he learns. With the constructive approach, a pupil is provided to be active by bringing him to focus. The changing role of pupil has affected teacher as well. Instead of traditional, authoritative and commander one, a leading and educating teacher has come by holding pupils on focus. Turkish lesson primarily gives importance the skills not the knowledge. A lesson based on skills are not accepted to be taught in a way that the teaching is practiced by memorizing and the teacher is on the focus. In Turkish lessons, an approach that will arouse curiosity of students, increase their interests to the lesson, provide chances to express himself, form an active and participant profile and most importantly make pupils on focus in activities and class atmosphere. In this way, drama is one of the methods which aims students to acquire skills and behaviour not information during teaching process. Drama method that fits with modern conditions and requirements and has relations with many disciplines has recently been preferred more in our educational system.

The application of drama methods in Turkish teaching provides students to acquire skills such as reading, listening, speaking and writing. The application of this method in a class atmosphere contributes primarily to form a learning atmosphere in which students are the focus and to have freedom of expression. In Turkish lessons in which drama methods are applied, pupils can use their basic language skills, creative and imaginative powers better. After all, students enjoy enormously from the lessons taught by drama methods. Drama forms an atmosphere the pupils can easily express himself. The teacher himself is the figure directing the drama activities. Hence, in Turkish lessons, teachers are needed who will encourage and increase awareness to the job pupils do, allow students to join any activity about drama. Naturally, In Turkish lessons, Turkish teacher himself will roll as a drama leader. In this stage, Turkish teacher who will be a drama leader must have some qualifications. Turkish teacher must know drama methods and basic information about his own department learn about different opinions of his field and research methods and must have sufficient qualification in drama activities. In addition, a leader must know pedagogy and psychology very well, be interested in distinctive disciplines, use his creativity and imaginary powers, be open to communication and be willing for activities, like children, concern about them, observe carefully, be tolerated, impartial and reliable, prepare the stage beforehand, inform the students before the activity and must avoid intervening.

Although drama doesn't include a specific field, the most significant reason of observing Turkish teacher as a drama leader in our study results from drama and theatre activities in schools are often conducted by Turkish teachers. Besides, in terms of the content of Turkish lessons and teaching basic language skills, one of the most appropriate methods is drama. In this aspect, a Turkish teacher appears as a natural drama leader. But it is very controversial fact if this leadership is or could be applied

properly in our educational system. It is a very important problem to educate and grow a drama teacher. A teacher must have not only theatre knowledge and its basic techniques but also have information of educational science. In addition that, he should have some psychological knowledge since he deals with people and groups so that he could find solutions for the troubles within the groups. Drama applications and methods are not practiced according to drama rules in schools and even theatre and drama are confused with each other. In particular, school managers require Turkish teachers to prepare a theatre game to be played at the end of the term. Yet, drama is not a discipline consisting of playing a game of students in front of some audiences. On the contrary, it is an experience that gives teachers the available position of students stage by stage. It is another issue that in most of our schools there is no a drama saloon and physical conditions are not enough to practice for these kinds of activities. It is known that the conditions and sources used in Turkish lessons are not sufficiently suitable and that in the departments of Turkish teaching there is no adequate training about drama. The training of drama obtained during the license education is not sufficient for Turkish teachers to be a drama leader and to practice this method effectively. In order to introduce drama and to provide Turkish teachers to practice this method, current drama lessons in educational faculties should be recovered and these lessons must be given by experts in their fields. Although “theatre and drama applications” lesson studied in the departments of Turkish Teaching contributes a little to grow a leader, it isn’t enough to abolish the problem completely since this lesson is performed as only one lesson. However, despite all these deficiencies, if Turkish teachers develop themselves in drama leadership and if they go forward to available problems boldly, drama activities in Turkish lessons can be carried out successfully. Consequently, some circumstances must be provided for Turkish teachers so as to use drama more effectively in Turkish lessons:

1. The candidates as Turkish teacher must be trained about drama before they become a teacher.
2. It is important that in-service training courses about drama should be opened for Turkish teachers and these
must be widened and that in these courses, the experts in field should be recruited.
3. It is necessary to publish theoretical and work books about the usage of drama especially in Turkish teaching
4. Appropriate classes should be provided so that Turkish teachers can use drama effectively and especially in schools drama classes must be available.
5. Program development works must be done by following the surveys and researches in our country and in the world about usage of drama methods in Turkish teaching.

6. Some certain works are needed to see the effects of teachers having taken drama education on pupils. In this aspect, quantitative-qualitative researches must be implemented.